

Openbaar

Zaaknummer: Z/25/295221

Beslisnota voor het College van B&W

Onderwerp: Voortzetting beleidsinitiatieven cultuur (Cultuurpunt Maas en Waal en HIP &TIP) in 2026 en 2027

Collegedatum: 20 mei 2025

Voorgesteld besluit

het College van B&W besluit:

1. Kennis te nemen van de voortgang van 2 jonge (beleids)initiatieven in de culturele infrastructuur: het Cultuurpunt Maas en Waal in cultureel centrum Bogerd en het HIP & TIP in het Bondsgebouw;
2. Cultuurpunt Maas en Waal in 2026 en 2027 voort te zetten; de hiervoor benodigde € 20.000 (per jaar) incidenteel te dekken uit de algemene middelen en dit integraal af te wegen in de Perspectiefnota 2025;
3. Het Historisch Informatiepunt en Toeristisch Informatiepunt (HIP & TIP) in 2026 en 2027 voort te zetten; de benodigde € 27.000 (per jaar) incidenteel te dekken uit de algemene middelen en dit integraal af te wegen in de Perspectiefnota 2025;
4. de Gemeenteraad met de bijgevoegde informatienota te informeren over de ontwikkelingen van het pas opgestarte Cultuurpunt Maas en Waal het HIP &TIP; dat we deze willen behouden voor de jaren 2026 en 2027.

Aanleiding

We zijn twee jonge beleidsinitiatieven in de culturele infrastructuur gestart:

- het Cultuurpunt Maas en Waal in cultureel centrum Bogerd (2024)
- het Historisch Informatiepunt en het Toeristisch Informatiepunt (hierna: HIP & TIP) in het Bondsgebouw (2023).

Vanwege de succesvolle uitrol en meerwaarde van beide initiatieven wensen we de positieve (door)ontwikkeling ervan te borgen; wij bieden hiervoor een inhoudelijke onderbouwing in deze nota.

Het Cultuurpunt Maas en Waal is opgezet met eenmalige subsidiemiddelen van de Groene Metropool voor de jaren 2024 en 2025. Per 2026 is € 20.000 per jaar nodig om de inzet van de cultuurcoördinator te borgen. Hiervoor zijn nog geen middelen aangewezen. Ook gemeente West Maas en Waal doet moeite om € 20.000 per jaar bij te dragen zodat de inzet van de cultuurcoördinator geborgd is. Voor het HIP en TIP was bij de opzet in 2023 rekening gehouden met een periode tot juni 2026. Bij voortzetting dienen we dit jaar nog het huurcontract te verlengen. In zijn totaliteit bedragen de organisatie- en accommodatiekosten € 27.000 per jaar.

Voor beide beleidsinitiatieven zijn voor 2026 en 2027 geen middelen gevonden, we verzoeken deze bij de Perspectiefnota 2025. Het nieuw te installeren college beslist over een verdere borging in beleid en financiën voor de periode daarna.

Algemeen: waarom bouwen aan een sterke culturele infrastructuur

Cultuurparticipatie is gebaat bij een goede, brede en stevige basis. De organisatie ervan moet goed zijn. We leggen daarom verbindingen in het veld om de infrastructuur te verstevigen, sluiten aan bij andere beleidsvelden zoals toerisme en de Wmo en regelingen zoals het GALA(brede sociale basis) en zijn regionaal aangehaakt (m.n. de Groene Metropoolregio). Ook kansen voor subsidieverwerving benutten we. Dit alles om onze inwoners in de positie te brengen actief en/of passief deel te nemen aan culturele uitingen. We doen dat vanuit de kerngedachte dat we alle inwoners in alle leeftijden, in aanraking willen laten kunnen komen met cultuur. Vanwege de aantoonbare positieve effecten op individueel welzijn, gezondheid, persoonlijke ontwikkeling en sociale cohesie. Ook is het van meerwaarde voor de lokale leefbaarheid, identiteit (vooral erfgoed) en de toeristisch /recreatieve aantrekkingskracht.

Achtergrond*Cultuurpunt Maas en Waal*

De gemeenten in de Groene Metropool Regio, Opgaaf Ontspannen Regio stelden het Uitvoeringsplan Transformatievoorstel Cultuurregio (maatregel 3: versterking cultuureducatie)025 2022-2025 op. Een gezamenlijk opgesteld uitgangspunt is dat ieder kind gelijke kansen moet krijgen in aanraking te komen met alle culturele disciplines (zang, dans, muziek, toneel, erfgoed, beeldende vormgeving). Behalve dat cultuur op zich van waarde is, is het ook een middel om de lessen te versterken.

Het strategisch netwerk van cultuureducatiepunten binnen de GMR beschouwde regio Druten als een van de weinige deelgebieden binnen de GMR waar geen structurele cultuureducatie-organisatie bestond. Een impuls was wenselijk om organisatorisch en/of inhoudelijk de cultuureducatie te versterken. Op basis van voorafgaand lokaal uitgevoerd behoefteonderzoek in 2022/23, dienden wij een subsidie aanvraag in met een plan voor versterking van cultuureducatie voor gemeente Druten en gemeente West Maas en Waal.

Met de toegekend subsidie van € 82.000 richtten we het Cultuurpunt Maas en Waal op. Besteding moet plaatsvinden in 2024 en 2025. We zijn nu halverwege. Na afloop leggen we verantwoording hierover af; wat niet gebruikt is of aan een ander doel is besteed, dient terugbetaald te worden. Per 2026 houden deze middelen op. Het Cultuurpunt voorziet in de behoefte, en daarbij zijn de geluiden en ervaringen positief. Het Cultuurpunt willen we daarom behouden en de kans geven door te ontwikkelen op de wijze zoals die is ingezet. Hiervoor is in 2026 tenminste de inzet van de cultuurcoach nodig.

Het HIP & TIP

In 2023 realiseerden we onze ambitie om de rijke steenfabriek-historie, een belangrijk stuk erfgoed en identiteit (in de kern een USP) van onze gemeente, breder bekend te maken. De kennis over & verzameling van de grof keramische industrie heeft nu een centrale plek in Druten gekregen. Het Historisch Informatie Punt (hierna: HIP) is in september 2023 van start gegaan in het Bondsgebouw.

Ook het Toeristisch Informatie Punt (hierna: TIP) is toen van start gegaan. Het biedt gastvrijheid en ruime informatie over de recreatieve en culturele beziens- en wetenswaardigheden, fietsroutes, al dan niet begeleide (thema) wandelingen, pontjes in Druten en in het Land van Maas en Waal, evenals de highlights Rijk van Nijmegen. De beide bureaus toerisme leveren informatiemateriaal aan het toeristisch punt.

Bij de start is, vanwege de pilotfase budgettair rekening gehouden met de periode tot juni 2026. We constateren dat de unieke constructie succesvol te noemen is en wensen dit te blijven faciliteren ook na juni 2026. Hiervoor dienen we in 2025 al wel het huurcontract te verlengen.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
30 mei 2023	Collegebesluit inzake HIP & TIP "Initiatieven Stichting Kleigoed" (Z/23/1047710)
april 2022	Het Bestuurlijk Platform Ontspannen Regio van de GMR stelde vast het "Uitvoeringsplan Transformatievoorstel Cultuurregio (de subsidieregeling onder maatregel 3: versterking cultuureducatie) 025 2022-2025"
6 augustus 2024	Besluit gemeente Arnhem, namens de GMR om de € 82.000 subsidie te verlenen op basis van het op 18 juli 2024 ingediende voorstel "Aanvraag GMR stimuleringsgelden versterking Cultuureducatie gemeente Druten 2024/2025 (ev. Jaren)" (Z/24/258238 en Z/253310)

Gewenst resultaat

Het borgen van het Cultuurpunt Maas en Waal en van het HIP & TIP voor de jaren 2026 en 2027.

Cultuurrecreatief -toeristisch en -educatief aanbod wordt (gecentreerd) zichtbaar en door coördinatie beter toegankelijk gemaakt.

Argumenten*2.1. Het Cultuurpunt heeft in korte tijd veel bereikt*

Wij ontvingen in Q3 2025 de € 82.000 subsidie. Met deze middelen konden/kunnen we de geconstateerde leemte in de organisatie van cultuureducatie in gemeente Druten (en West Maas en Waal) oplossen. Volgens het plan worden deze middelen ingezet voor de:

- toevoeging cultuurcoördinator (0,4 FTE) die als adviseur en verbinder aan de slag gaat met het onderwijs, de culturele organisaties en de amateurkunst. De vraag vanuit de scholen en het lokale cultuuraanbod wordt nu beter op elkaar afgestemd.
- de cultuurcoördinator heeft de taak het Cultuurpunt een gezicht te geven en te werken aan het opbouwen van een netwerkstructuur- die geleidelijk ook verder gaat dan enkel gerichtheid op het onderwijs
- coaching aan de cultuurcoördinator: een ervaren coach zorgt tijdelijk voor ondersteuning van de nieuwe coördinator
- versteviging van de samenwerking met diverse professionals
- afstemming en samenwerking op deskundigheid, aanpak en ervaring
- ontwikkeling van nieuwe lokale cultuur-educatieve activiteiten (met name nieuwe media en beeldende kunst)
- samenwerking met Cultuurpunt Beuningen Wijchen.

Vanuit het cultuur- en erfgoedpact Rivierenland/ regioplan cultuur waar de gemeente West Maas en Waal bij is aangesloten, werden aan ook de Drutense scholen voorstellingen aangeboden. Verder kon deelname van Bogerdtheater aan de STIP-voorstellingen hieruit bekostigd worden(Podiumplan Rivierenland). Dit toont aan dat de samenwerking met West Maas en Waal in dit construct zeker een vruchtbare is.

De cultuurcoördinator heeft als spin in het cultuurweb in 3/4 jaar veel gerealiseerd

- scholen p.o. zijn naar volle tevredenheid geadviseerd en gefaciliteerd in hun aanpak cultuureducatie
- een breed cultureel aanbod is digitaal zichtbaar geworden (Dijk van een Cultuur)
- (nieuwe) producten zijn ontwikkeld/in ontwikkeling en aangeboden aan het p.o.
- een netwerkstructuur is gelegd
- lokale cultuuraanbieders krijgen de kans aanbod te ontwikkelen en deze onder de aandacht te brengen.

2.2 Het Cultuurpunt zet de kennis, ervaring en netwerk ook breder in

De link naar het voortgezet onderwijs en zelfs het gehele buitenschools aanbod voor jong en oud is relatief eenvoudig te leggen- en ook gelegd. Onze wens is de diverse lijnen te verbinden. Hiermee versterken we tevens de partijen uit de amateurkunst, erfgoed (museum), de podiumkunsten, jongerenparticipatie en het bibliotheekwezen. De positionering in cultureel centrum Bogerd is daarvoor ideaal.

Met als uiteindelijke doel onze inwoners goed te informeren en te betrekken bij cultuurparticipatie.

Een ontwikkeling in deze richting blijkt ook uit het feit dat de cultuurcoördinator:

- netwerkbijeenkomsten organiseerde, wat de basis vormt voor een breed platform van cultuuraanbieders
- het aanbod organiseerde van theatervoorstellingen in het kader van 80 jaar vrijheid aan de scholen voortgezet onderwijs
- betrokken was bij het initiatief Kunstbende (met provinciale ondersteuning): jongeren in het voortgezet onderwijs proefden aan diverse culturele activiteiten
- bijdroeg aan de gemeentelijke initiatieven als Sjors Creatief (jeugd) en het nieuwe Try Out (jongeren), Max Vitaal (ouderen). Deze doelgroepen werden geïnformeerd over het creatief-cultureel aanbod; vrijblijvend creatieve hobby's ontdekken en proeflessen volgen.

2.3 Om het Cultuurpunt te bemensen is minstens € 20.000 nodig.

Samen met gemeente West Maas en Waal willen we de cultuurcoördinator voor 2 dagen per week te behouden. Gemeente West Maas en Waal doet moeite om eveneens € 20.000 hiervoor in te zetten. De wens is dit jaarlijks te indexeren.

3.1 Het huidige unieke construct van de HIP & TIP is succesvol gebleken

De vrijwilligers van Stichting KleiGoed maken het construct mogelijk. De stichting organiseert in de herfst en winter maandelijkse lezingen met een cultuurhistorisch thema, ontwikkelde een izi travell route, puzzeltochten, maakte educatief materiaal in samenwerking met de HAN, biedt rondleidingen en workshops aan speciale groepen (scholen maar ook regionale wethouders), verleende medewerking aan diverse boeken, en is ook betrokken bij de waterverhalen. Staat in verbinding met beide bureaus toerisme, met de centrummanager, met de musea in de regio en laat zich adviseren door externen.

In 2025 ontwikkelt de stichting digitaal promotiemateriaal voor hun themaroutes en zoekt het naar wegen om de begeleide Steengoedroute verder onder de aandacht te brengen.

Met het initiatief

- is geïnvesteerd in het gebouwelijk opknappen van het Bondsgebouw
- draagt het als vindplaats bij aan het prettig recreatief verblijven
- versterken we onze culturele identiteit
- behouden we een belangrijk stuk cultureel erfgoed dat is opengesteld voor publiek
- dragen we bij aan de leefbaarheid voor onze inwoners.

3.2 Zonder onze bijdrage kan het HIP&TIP niet bestaan en loopt ook de openstelling van het Bondsgebouw gevaar.

We spraken eerder de ambitie uit ons recreatief aanbod en de USP steenhistorie uit te willen dragen door deze zichtbaar en beleefbaar te maken. Het HIP & TIP doet dat.

We investeerden in het opknappen van het Bondsgebouw, een uithangbord van ons erfgoed. Zodoende is het representatief en aantrekkelijk gemaakt voor bezoekers en gebruikers. Met de bijdrage is behoud van het Bondsgebouw voor cultureel maatschappelijke en recreatieve activiteiten veiliggesteld.

3.3 Om het HIP & TIP voort te zetten is jaarlijks € 26.000 nodig.

Om het huidige construct HIP & TIP in het Bondgebouw voort te laten bestaan, moeten we dit jaar (2025) nog het huurcontract verlengen met de Stichting tot instandhouding en exploitatie van het Bondgebouw.

Naast de huur hebben we te maken met de kosten van gas/water/elektriciteit tijdens openstellingsuren van het HIP & TIP. Daarnaast is een onkostenbijdrage aan St. KleiGoed nodig voor de doorlopende lasten en ontplooiing van diverse activiteiten. Ook zijn er kosten die verband houden met de beheerskosten TIP door Bureau Toerisme ten aanzien van de promotie van "Het Land van Maas en Waal".

2.4 & 3.4 Cultuurdeelname is essentieel voor het welzijn/gezondheid en het samen leven; beide initiatieven dragen in belangrijke mate hier aan bij.

Cultuurdeelname draagt bij aan een goede gezondheid en het prettig samen leven. In het "Whitepaper Arts in Health in Nederland"¹ wordt opgeroepen om met cultuur de enorme uitdagingen in de zorg aan te gaan. Kunst en cultuur hebben belangrijke, bewezen positieve effecten op de (positieve) gezondheid². Investeren in cultuur rendeert op termijn in zorgkosten. Het advies is om kunst en creativiteit domeinoverstijgend in te zetten en toegankelijk te maken. Het activeert mensen om de regie te nemen, en het verbetert de leefbaarheid.

Zingen in een koor, een museum of theater bezoeken is heilzaam. Daarom faciliteren wij dit. Niet (alleen) omdat het plezierig en inspirerend is, maar ook omdat het aantoonbare voordelen voor de gezondheid en samenleving heeft. Deze gezondheidsvoordelen blijken uit tal van diverse wetenschappelijke onderzoeken³.

2.5 & 3.5 Beide initiatieven passen binnen de strategische beleidsdocumenten,-plannen

Het sluit aan bij de toekomstvisie "Samen sterk, samen Druten" "Samen voor een gezonde toekomst" en de omgevingsvisie (in de maak). Het HIP & TIP vloeit vooral voort uit de Economische en Toeristische visie.

2.6 & 3.6 Beide initiatieven zijn voordelig voor een goed aanbodoverzicht en maken verbreding naar andere doelgroepen mogelijk.

Voor het HIP & TIP geldt dat het elkaar versterkt en dat bezoekers aan het TIP meegenomen worden in een uniek stukje erfgoed van Druten. Omgekeerd worden bezoekers aan het HIP ook geïnformeerd over de bezienswaardigheden in Druten en omgeving.

Het Cultuurspunt organiseert in eerste instantie vraag en aanbod voor cultuureducatie in het primair onderwijs. Die basis hebben we kunnen leggen. Met deze basis en het opgebouwde netwerk kunnen we meer doelgroepen gaan bereiken (zie ook onder 2.2).

2.7 & 3.7 Met de verlenging voor 2026 en 2027 borgen we het ingezette beleid.

Omdat beide initiatieven waardevol en succesvol zijn, willen we deze voortzetten en derhalve ook financieel borgen. We zetten hiermee in op een positieve doorontwikkeling.

¹ Meer dan 200 onderzoekers, bestuurders en beleidsmakers van kennisinstituten, universiteiten en hogescholen, UMCentra, kunstenaars, ervaringsdeskundigen werkten mee aan dit adviesrapport (16 febr 2024) . https://assets-global.website-files.com/65a559df9e7aff868665858a/65cf2ef0a1129cfce439498a_Ain-HNL-Whitepaper-NL.pdf

² Positieve gezondheid: niet alleen gericht op wegnemen van de ziekte of gericht op het lichamelijk welzijn, maar ook op het mentaal en sociaal welbevinden, evenals individuele als collectieve veerkracht.

³ Het Health Evidence Network van de WHO heeft 900 onderzoeken geanalyseerd waaronder 200 overzichtsartikelen over meer dan 3.000 andere studies. Het concludeerde officieel: het actief of passief beleven van kunst bevordert de gezondheid en het algehele welbevinden (rapport 11 nov 2019; www.lkca.nl/wp-content/uploads/2020/06/vertaling-factsheet-WHO.pdf)

Tegenargumenten en risico's

2.3 Mede financiering uit andere bronnen is welkom

We streven naar een duurzame samenwerking met alle de scholen p.o.in gemeente Druten en West Maas en Waal. Het kost echter tijd om een goede relatie op te bouwen en meerjarige afspraken te maken. De onzekere en weinig rooskleurige financiële situatie van zowel gemeenten als de scholen is hierbij een vertragende factor. Omdat de rijksmiddelen afnemen en de prioriteiten van het onderwijs liggen bij rekenen en taal, is het Cultuurpunt nodig. Met de inzet van de GMR subsidiegelden hebben we in de startfase een degelijke basis weten te leggen. Het zou enorm jammer zijn als deze ontwikkeling stagneert en we weer terug bij af dreigen te geraken.

De Brede (rijks)Regeling Combinatiefunctionarissen (BRC) is ook een mogelijkheid. In de vorige en huidige collegeperiode lag/ligt de focus op sporten en bewegen. Op deze basis zijn de lokale structuren en afspraken in Druten dan ook ingericht. De huidige BRC biedt nadrukkelijk meer ruimte om cultuurcoaches en -coördinatoren in te zetten. Er is geen ruimte meer om op basis van de lopende BCR de cultuurcoördinator (of bijvoorbeeld een wijkcultuurcoach gericht op de versterking van de sociale basis, in samenwerking met de welzijnsorganisatie) in te zetten. Indien de nieuwe Rijksregeling BRC per 2027 doorgang vindt, is het wenselijk om hiermee wel rekening te houden.

3 & 5 Eventueel bezuinigen op de organisatie en zichtbaarheid van cultuuraanbod zet de betrokkenheid in de samenleving onder druk

De toegang tot belangrijke voorzieningen is van belang (aldus het Sociaal Cultureel Planbureau⁴). Verschillen in welzijn en gezondheid worden nog groter. "Inwoners van Nederland ervaren dat er meer conflict is tussen groepen mensen, en denken daarbij over andere groepen in stereotype termen". Deze gescheiden leefwerelden kunnen worden doorbroken door voorwaarden te creëren waardoor groepen mensen elkaar eerder ontmoeten. Cultuurdeelname speelt hierbij een voorname rol, ook daarom verdienen deze initiatieven onze structurele ondersteuning.

Financiële gevolgen

De kosten en dekking voor voortzetting van het Cultuurpunt Maas en Waal en voor het HIP&TIP staan schematisch hieronder weergegeven.

Jaartal	Wat	Bedrag	Dekking
2026 en 2027	Cultuurpunt M&W	€ 20.000	Opname in de PPN 2025
2026 en 2027	HIP & TIP	€ 27.000	Opname in de PPN 2025, met indexering

Het volgende college zal een afweging maken of het beleid en de benodigde budgetten voor de periode 2028 en erna voortgezet worden, en onder welke condities.

Inwonersparticipatie Nvt .

Uitvoering of Vervolgstappen:

- aangaan huurovereenkomst tot juni 2028.
- verstrekken meerjarige budgetsubsidie juni 2026 – juni 2028 aan St. Kleigoed
- commitment bij de school(besturen) creëren, zodat ook zij het Cultuurpunt financieel willen gaan steunen. We willen komen tot een mission statement, covenant of manifest.

Geheimhouding: nvt.

⁴ Sociaal Cultureel Planbureau (rapport Sociale en culturele ontwikkelingen 2025, publicatie 18 febr. 2025).